รูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

A MODEL FOR ENHANCING STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE LOWER NORTHEASTERN REGION

[1]เทอดทูน ค้าขาย, [2]สมบูรณ์ ตันยะ และ [3]สงวนพงศ์ ชวนชม

[1]Therdtoon Khakai, [2]Somboon Tanya and [3]Sanguanpong Chuanchom

[1]มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, ประเทศไทย

[1]Vongchavalitkul University, Thailand

[1]Therdtoon_kak@vu.ac.th, [2]989boon@gmail.com, [3]Sanguanpong_chu@vu.ac.th

Received: October 2, 2024; **Revised** :November 8, 2024; **Accepted** :December 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และ 3) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีการจัดการบริหารกิจการนักศึกษาตามกรอบแนวคิด POLC Framework โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า การบริหารกิจการนักศึกษาด้านกิจกรรมนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาการบริหารกิจการนักศึกษาด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านกีฬา ด้านวินัยนักศึกษา และ ด้านงานแนะแนวและจัดหางาน 2) รูปแบบ

---

[1] นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

[3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

การพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) สาระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา (4) แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และ (5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา; การบริหารกิจการนักศึกษา; สถาบันอุดมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current state of student affairs administration in higher education institutions in the lower northeastern region, 2) to develop a model for enhancing student affairs administration in higher education institutions in the lower northeastern region, and 3) to evaluate the feasibility and usefulness of the model for enhancing student affairs administration in higher education institutions in the lower northeastern region. The research findings were as follows: 1) Student affairs administrators in higher education institutions in the lower northeastern region adhere to the POLC framework in their administrative duties. The overall average score was high. However, upon closer examination, it was found that student activity management received the highest average score, followed by student services and welfare management. The three areas with the lowest average scores were sports, student discipline, and career guidance and counseling 2) The model for enhancing student affairs administration in higher education institutions in the lower northeastern region comprises five components: Principles and rationale, Objectives, Key elements and development process, Implementation guidelines, and Success conditions. The model received high ratings for suitability. and 3) The evaluation of feasibility and usefulness of the model for enhancing student affairs administration in higher education institutions in the lower northeastern region were at the highest level.

Keywords: Model for Enhancing, Student Affairs Administration, Higher Education Institution

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 ในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นที่ประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้ามุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญามีการพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุก ช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561,น.30) สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ได้กำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ที่แม้แตกต่างตามบริบทของท้องถิ่นและของสถานศึกษา แต่มีจุดหมายร่วมคือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก” สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการเมืองต่อไปได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2562, น.1)

งานกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญของสถาบัน อุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตอบสนองนโยบายของรัฐบาลตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นที่ประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรม และมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ได้กำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของ
คนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้ภารกิจสำคัญในความรับผิดชอบสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์

กระบวนการบริหารแบบ POLC ซึ่งเป็นทฤษฎีทางการบริหารที่หลุยส์ เอ. แอลเลน (Louis A. Allen, 1958) ได้คิดค้นว่าเป็นแนวทางการบริหารที่ดี มีจุดเด่นในการให้ความสำคัญกับภาวะการเป็นผู้นำ การเอาใจใส่การสร้างมาตรฐานในทุกรายละเอียด เน้นการปฏิบัติตามมาตรฐาน

ที่วางไว้ ส่งผลต่อการประเมินที่ชัดเจน สามารถวัดประสิทธิภาพของการทำงานได้ดี ทำให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยการทำหน้าที่ 4 ประการคือ การวางแผน (P: Planning) การจัดองค์การ (O : Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (C : Controlling) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการบริหารแบบนี้ สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษา ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารกิจการนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้แข่งขันได้ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศรวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างจำนวน 50 คนประกอบด้วยรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ผู้อำนวยการกองกิจการนักศึกษา และหัวหน้างานกิจการนักศึกษาปีการศึกษา 2566 จากสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 15 สถาบันประกอบด้วย (1) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน (2) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (4) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (5) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (6) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (7) วิทยาลัยนครราชสีมา (8) มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ (9)

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (10) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (11) วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ (12) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (13) มหาวิทยาลัยราชธานี (14) มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น (15) มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนาศรีสะเกษ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา และหัวหน้างานกิจการนักศึกษา รวม 45 คน ผู้วิจัยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane ,1973)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ขอบข่ายกิจการนักศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านกิจกรรมนักศึกษา (2) ด้านงานกีฬา (3) ด้านวินัยนักศึกษา (4) ด้านงานแนะแนวและจัดหางาน และ (5) ด้านงานบริการและสวัสดิการนักศึกษา

2.2 หลักการบริหารแบบ POLC Framework ประกอบด้วย การวางแผน (P: Planning) การจัดองค์การ (O : Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (C : Controlling)

2.3 รูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามการบริหารกิจการนักศึกษาของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

3.2 ประเมินความเหมาะสมของแนวทางรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์นำข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพการบริหารกิจการนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่ผ่านการตรวจสอบนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การแปลผลความหมายค่าเฉลี่ย (Mean) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน

4.4 วิเคราะห์ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ศึกษาสภาพการปฏิบัติการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ตามกรอบแนวคิด POLC Framework) 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านกีฬา ด้านวินัยนักศึกษา ด้านงานแนะแนวและจัดหางาน และด้านงานบริการและสวัสดิการนักศึกษา นำเสนอดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการปฏิบัติการบริหารกิจการนักศึกษา 5 ด้านของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

การบริหารงานกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านกิจกรรมนักศึกษา	4.47	0.77	มาก	1
2. ด้านกีฬา	4.31	0.84	มาก	3
3. ด้านวินัยนักศึกษา	4.31	0.88	มาก	3
4. ด้านการแนะแนวและจัดหางาน	4.23	0.93	มาก	5
5. ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา	4.40	0.79	มาก	2
รวม	**4.34**	**0.85**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพการปฏิบัติการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 5 ด้านตามกรอบแนวคิด POLC Framework โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมนักศึกษา รองลงมาคือ ด้านบริการและสวัสดิการนักศึกษา ด้านกีฬา ด้านวินัยนักศึกษา และด้านการแนะแนวและจัดหางานตามลำดับ

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของของผู้บริหารกิจการนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของผู้บริหารกิจการนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับความเหมาะสม**
1. หลักการและเหตุผล	4.57	0.49	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.71	0.45	มากที่สุด
3. สาระสำคัญ ประกอบด้วยประเด็นและวิธีการพัฒนาการ ด้านงานวินัยนักศึกษา ด้านงานกีฬา ด้านงานแนะแนวและจัดหางาน	4.89	0.31	มากที่สุด
4. แนวทางนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ	5.00	0.00	มากที่สุด
5. เงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	**4.90**	**0.31**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนา การบริหารกิจการนักศึกษาของผู้บริหารกิจการนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยภาพรวม และรายองค์ประกอบ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การศึกษาความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ของผู้บริหารกิจการนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอ ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการประเมิน ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประเมินโดยผู้บริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

รูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	ความเป็นไปได้		ระดับ	ความเป็นประโยชน์		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.		$\overline{X}$	S.D.	
1. หลักการและเหตุผล	4.52	0.64	มากที่สุด	4.56	0.64	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.62	0.56	มากที่สุด	4.62	0.52	มากที่สุด
3. สาระสำคัญ ประกอบด้วยประเด็นและวิธีการพัฒนา ด้านงานวินัยนักศึกษา ด้านงานกีฬา ด้านงานแนะแนวและจัดหางาน	4.52	0.66	มากที่สุด	4.60	0.62	มากที่สุด
4. แนวทางนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ	4.61	0.53	มากที่สุด	4.56	0.59	มากที่สุด
5. เงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ	4.58	0.71	มากที่สุด	4.55	0.75	มากที่สุด
รวม	**4.53**	**0.65**	**มากที่สุด**	**4.59**	**0.63**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยผู้บริหารงานกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีค่าเฉลี่ยภาพรวม และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ตามกรอบแนวคิด POLC Framework ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการนำ และด้านการควบคุม ในขอบข่ายกิจการนักศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านงานกิจกรรมนักศึกษา 2) ด้านงานกีฬา 3) ด้านงานวินัยนักศึกษา 4) ด้านงานแนะแนวและจัดหางาน และ 5) ด้านงานบริการและสวัสดิการนักศึกษา ตามข้อคิดเห็นของผู้บริหารกิจการนักศึกษาในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่าโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการงานกิจการนักศึกษาเพื่อบริการนักศึกษาที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน บริการสวัสดิการแก่นักศึกษาส่งเสริมพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมทางด้านการเรียน มีความรู้ ทักษะประสบการณ์ อีกทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้

ในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ มิตร ทองกาบ (2558) กล่าวว่า กิจการนักศึกษาเป็นการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับนักศึกษา นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน ประสบความสำเร็จทั้งทางด้านการศึกษา และการทำกิจกรรมเพื่อช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ตลอดจนฝึกฝนให้นักศึกษามีลักษณะผู้นำ และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป และสอดคล้องกับแนวคิดของรมย์ รัมภา ณัฐธัญอติรุจ (2561) กล่าวว่า การบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีประโยชน์โดยตรงต่อบัณฑิต สามารถสร้างสรรค์ผลงานในด้านวิชาการและด้านช่วยเหลือสังคมเพื่อเป็นคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรมไม่ก่อปัญหาให้กับตนเองและสังคม จึงจะเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลอย่างแท้จริง ถือเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาและเพิ่มศักยภาพให้นักศึกษามีคุณลักษณะของความเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ได้

2. จากผลการศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างตามกรอบแนวคิด POLC Framework ในขอบข่ายกิจการนักศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านงานกิจกรรมนักศึกษา 2) ด้านงานกีฬา 3) ด้านงานวินัยนักศึกษา 4) ด้านงานแนะแนวและจัดหางาน และ 5) ด้านงานบริการและสวัสดิการนักศึกษา ที่พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับ คือ ด้านงานกีฬา , ด้านงานวินัยนักศึกษา และด้านงานแนะแนวและจัดหางาน ผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ และศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้สาระสำคัญแล้วนำมาสร้างรูปแบบเพื่อให้ได้ร่างรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3. ผลการพัฒนารูปแบบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านงานกีฬา, ด้านงานวินัยนักศึกษา และด้านงานแนะแนวและจัดหางาน ตามองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สาระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา 4) การนำรูปแบบ สู่การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ โดยองค์ประกอบที่ 3 สาระสำคัญและการดำเนินการพัฒนาได้ประยุกต์หลักการบริหาร POLC Framework ซึ่งในการบริหารกิจการนักศึกษา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านงานกีฬา , ด้านงานวินัยนักศึกษา และด้านงานแนะแนวและจัดหางาน สอดคล้องกับแนวคิด ธนภัทร แสงจันทร์, ชูเกียรติ วิเศษนา, สงวนพงศ์ ชวนชม และสมบูรณ์ ตันยะ (2564) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มี

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อให้มีประสิทธิผล ควรนำกระบวนการบริหารแบบ POLC มาใช้ในการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพราะเป็นกระบวนการบริหารที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาได้ดี และสอดคล้องกับแนวคิดของเจริญชัย สุวรรณศรีและคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบการจัดการสถานกีฬาชุมชนระดับตำบลเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการสถานกีฬาชุมชนระดับตำบล เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ตามกรอบ POLC Framework ในแต่ละด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning :P) ได้แก่ การวางแผน, การกำหนดองค์ประกอบ ,การกำหนดกระบวนการ และการกำหนดระยะเวลา 2) การจัดองค์กร (Organizing : O) ได้แก่ การออกแบบองค์กร, โครงสร้างองค์กร, การจัดบุคลากรและการกำหนดบทบาทหน้าที่ 3) การชี้นำ (Leading : L) ได้แก่ ปฏิบัติตามแผนงาน, สร้างแรงจูงใจการทำงาน, ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และ การจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม 4) การควบคุม (Controlling : C) ได้แก่ กำหนดขอบเขตและเป้าหมาย, ปฏิบัติงานให้ได้ตามาตรฐาน, มีการติดตามและประเมินผล และเปรียบเทียบผลกับมาตรฐาน นอกจากนี้สอดคล้องกับ ดรักเกอร์ (Drucker,2005) ได้ให้แนวคิดว่า กระบวนการจัดการประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดหน้าที่การงานที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยกำหนดว่าจะดำเนินการอย่างไรและเมื่อไร เพื่อให้ความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ การวางแผนต้องควบคุมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 2) การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการมอบหมายงานให้บุคคลในแผนกหรือฝ่ายได้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่วางไว้ เมื่อแผนกหรือฝ่ายประสบความสำเร็จก็จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จไปด้วยดี 3) การเป็นผู้นำ (Leading) เป็นการจูงใจ การชักนำ การกระตุ้นและชี้ทิศทางให้ดำเนินไปสู่เป้าหมาย โดยการเพิ่มผลผลิตและเน้นมนุษยสัมพันธ์ทำให้เกิดระดับผลผลิตระยะยาวที่สูงกว่าภาวะงานเพราะคนมักไม่ค่อยชอบภาวะงาน การควบคุม (Controlling) เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน เปรียบเทียบผลงานปัจจุบันกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ และทำการตัดสินใจไปตามเกณฑ์หรือไม่ และสอดคล้องกับ คาสเซอร์และคณะ (Kaser et al.,2005) ได้กล่าวว่า ในการบริหารจัดการองค์กรควรใช้หลักการของหน้าที่ทางการบริหารอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การปฏิบัติ และการควบคุม เพื่อที่จะทำให้องค์กรได้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

4. ประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า มีความเป็นไป

ได้ และความเป็นประโยชน์ตามองค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารงานกิจการนักศึกษาเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเป็นรูปแบบที่มีการดำเนินงานด้วยวิธีการและกิจกรรมที่ดีสมบูรณ์ครอบคลุมหลักกระบวนการ POLC Framework ซึ่งเป็นทฤษฎีทางการบริหารที่หลุยส์ เอ. แอลเลน (Louis A. Allen, 1958) ได้คิดค้นว่าเป็นแนวทางการบริหารที่ดี มีจุดเด่นในการให้ความสำคัญกับภาวะการเป็นผู้นำ การเอาใจใส่การสร้างมาตรฐานในทุกรายละเอียด เน้นการปฏิบัติตามมาตรฐานที่วางไว้ส่งผลต่อการประเมินที่ชัดเจน สามารถวัดประสิทธิภาพของการทำงานได้ดี ทำให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยทำหน้าที่หลัก 4 ประการ คือ การวางแผน (Planning : P) การจัดองค์การ (Organizing : O) การนำ (Leading : L) และ การควบคุม (Controlling : C) ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อเป็นรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะในการแข่งขันทั้งตลาดแรงงานในประเทศและต่างประเทศ รวมไปจนถึงการดำเนินการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับทินกร ชอัมพงษ์ (2561) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกีฬาแบบมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานกีฬาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการควบคุมและด้านการประเมินผล

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

รูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของผู้บริหารกิจการนักศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารกิจการนักศึกษาควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบฯ จากคู่มือการใช้รูปแบบฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดในทุกประเด็นเนื้อหาก่อนนำไปใช้ในสถานการณ์จริงตามบริบทของสถาบันอุดมศึกษา

2. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญสนับสนุนการส่งเสริมรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาและจัดหางบประมาณสนับสนุนจากภาคเอกชน ประชาชน

องค์กรอื่นโดยการเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ ผู้มีจิตศรัทธาในการร่วมพัฒนางานกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

3. รูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่สร้างขึ้นสามารถนำไปพัฒนาการบริหารกิจการนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคอื่นๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

เจริญชัย สุวรรณศรี, มงคล ดอนขวาและสังเวียน ปินะกาลัง. (2561). *รูปแบบการจัดการสถานกีฬาชุมชนระดับตำบล เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.* วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) 18 (2). 16-31

ทินกร ชอัมพงษ์. (2561). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกีฬาแบบมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ธนภัทร แสงจันทร์, ชูเกียรติ วิเศษนา, สงวนพงศ์ ชวนชม และสมบูรณ์ ตันยะ (2564). *รูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา.* สิกขาวารสารศึกษาศาสตร์ 8 (2). หน้า 76-85

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, วุฒิชัย เนียมเทศและณัฐวิทย์ พจนตันติ. (2559). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา.* วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้.3(2).น. 208-222 สืบค้นจาก https://he01.tci-thaijo.org/index.php/scnet/aryicle/download /58038/47990/ 135500

มิตร ทองกาบ. (2558). *รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ. สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/

รมย์รัมภา ณัฐธัญอติรุจ. (2561). *แนวทางการบริหารกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา).(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.สืบค้นจาก www.nesdc.go.th/download/ document /SAC/NS_PlanOct2018.pdf

Drucker P. (2005). *Technology, management & society : essays*. New York : Harper & Row.

Johnson. D. (2003*). Critical Issue: Addressing the Literacy Needs of Emergent and Early Readers*. Retrieved form : http://www.nerl.Org/sdrs/arcas/ issues/content/entarcas/readingli100.htm.

Kaser,Ken, & Brooks, John R. (2005). *Spot and Entertainment Management.* Mason, Ohio: South-western.

Li Qiang ,Wang Xiaoming.(2013). *Study on System Modeling of Students Support Service in Distance and Open Education.* Retrieved form : https://www.atlantis-press.com/article/5536.pdf

Loius A. Allen.(1958*). Management and organization*. New York: McGraw -Hill Inc.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics an introductory analysis.* New York Harper & Row.

